

УКРАЇНА

(19) UA (11) 17254 (13) U
(51) МПК (2006)
C04B 41/86

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС

ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) ЕЛЕКТРОПРОВІДНА ПОЛИВА

1

2

(21) u200603367

(22) 28.03.2006

(24) 15.09.2006

(46) 15.09.2006, Бюл. № 9, 2006 р.

(72) Лісачук Георгій Вікторович, Кривобок Руслан Вікторович, Трусова Юлія Дмитрівна, Белостоцька Любов Олександрівна, Федоренко Олена Юрівна

(73) НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"

(57) Електропровідна полива, що містить SiO_2 , Al_2O_3 , Fe_2O_3 , CaO , Na_2O , K_2O , B_2O_3 , MgO , TiO_2 , яка відрізняється тим, що вона додатково містить

Cr_2O_3 , CoO при такому співвідношенні компонентів, мас. част. %:

SiO_2	28,4-33,3
Al_2O_3	10,7-13,9
Fe_2O_3	25,25-33,09
CaO	3,6-5,6
Na_2O	0,03-0,05
K_2O	1,3-2,3
B_2O_3	4,0-5,7
MgO	3,1-4,5
TiO_2	0,12-0,16
Cr_2O_3	1,9-3,9
CoO	8,5-10,6.

Корисна модель, що пропонується, відноситься до складів поливи в керамічній промисловості і може бути використана для одержання полив'яних керамічних плиток, які мають захисні властивості від електромагнітного випромінювання.

Відомий склад поливи, що містить мас. част. %: SiO_2 62,67-63,17; Al_2O_3 7,44-9,04; Fe_2O_3 24,28-26,23; CaO 0,39-0,49; MgO 0,22-0,27; Na_2O 1,42-1,82; K_2O 1,28-1,43; [1].

Недоліком цієї матової нефритованої поливи є висока температура її формування (1250-1280°C).

Найбільш близьким до складу, який замовляється, є такий що містить, мас. част. %: SiO_2 34,15-36,08; Al_2O_3 13,2-15,73; Fe_2O_3 15,92-18,28; B_2O_3 12,8-15,06; MgO 4,09-4,29; CaO 5,65-6,02; $\text{K}_2\text{O}+\text{Na}_2\text{O}$ 7,67-8,60 ; MnO 0,34-0,36; TiO_2 0,56-0,58; [2].

Недоліком цієї поливи-найближчого аналогу є підвищені показники питомого об'ємного опору (10^5 - 10^6 Ом·м).

Ціль корисної моделі, що пропонується є зниження питомого об'ємного опору.

Задачею корисної моделі є отримання електропровідної поливи для будівних матеріалів, які мають захисні властивості від електромагнітного випромінювання. З літературних джерел відомо [3], що спеціальні будівні стекла з питомим опором близько 10 - 10^3 Ом·м мають екрануючі властивості.

Технічний результат цієї корисної моделі забезпечується тим, що на відміну від відомої поли-

ви, яка містить у своєму хімічному складі оксиди SiO_2 , Al_2O_3 , Fe_2O_3 ; CaO , Na_2O , K_2O , B_2O_3 , MgO , MnO , TiO_2 полива, що пропонується додатково містить Cr_2O_3 , CoO при такому співвідношенні компонентів, мас. част. %: SiO_2 28,4-33,3; Al_2O_3 10,7-13,9; Fe_2O_3 25,25-33,09; CaO 3,6-5,6; Na_2O 0,03-0,05; K_2O 1,3-2,3; B_2O_3 4,0-5,7; MgO 3,1-4,5 ; TiO_2 0,12-0,16; Cr_2O_3 1,9-3,9; CoO 8,5-10,6.

Наведені компоненти у такому співвідношенні, яке заявляється, для виготовлення поливи не використовувались, що свідчить про відповідність запропонованого рішення критерію "винахідницький рівень".

Позитивний ефект цього рішення пояснюється нижче. Зниження електроопору забезпечується наявністю у складі поливи підвищеного вмісту оксидів, які мають електропровідні властивості (Fe_2O_3 та CoO). Зниження електроопору відбувається за рахунок зниження енергії активації процесу провідності внаслідок обміну електронами між іонами металів (Fe^{3+} , Fe^{2+} , Co^{2+} , Cr^{3+}), а також внаслідок утворення шпінелідних твердих розчинів, що мають структуру типу зворотної шпінелі, яка характеризується зниженим електроопором.

Приклад. В якості похідної сировини використані такі матеріали: каолін глуховецький, глина Андріївська, фрита 13-14, залізовміщуючий відход СТК, отриманий після відпрацювання каталізаторів у виробництві метанолу.

Хімічні склади фрити 13-14 та відхода СТК:

(19) UA (11) 17254 (13) U

Фрита 13-14 (SiO₂ 49,0; Al₂O₃ 10,0; K₂O 4,0; B₂O₃ 15,0; CaO 12,0; MgO 10,0.)

Відход СТК (Fe₂O₃ - 88,0; FeO - 7,0; S - 0,4; п.п.п. - 4,6).

Шихтовий (матеріальний) склад, який відповідає оптимальному складу поливи №2 (див. таблицю), у масових відсотках наведено нижче:

Каолін глуховецький	18,2
Глина Андріївська	9,0
Фрита 13-14	31,8
Відход СТК	31,8
Оксид кобальту	9,2

Поливу готують сумісним мокрим помелом компонентів до залишку на решітці 0056 0,1-0,15%. Вологість шлікеру складів 34-36%, щільність 1,70-1,72г/см³. Плитки були покриті поливою методом наливання та пройшли випал на потоково-конвеєрній лінії впродовж 45 хвилин при темпера-

турі 1050°C. Конкретні склади поливи та їх властивості наведено у таблиці.

Як витікає з таблиці, запропоновані склади поливи дозволять знизити показники питомого об'ємного опору. Показники інших експлуатаційних властивостей покриття незначно відрізняються від аналогічних показників прототипу. В замежових складах поливи стається зрив досягаемого ефекту, а саме - підвищується значення показників питомого об'ємного опору.

Таким чином, корисна модель, що пропонується, має перевагу у порівнянні з відомими складами полив.

Література:

1. А.с. СССР №998406, Б.И. №17, 1982.
2. А.с. СССР №594068, Б.И. №7, 1978.
3. Специальные строительные стекла / под ред. Соловьева С.П. - М: Стройиздат, 1971. - 135с.

Таблиця

Хімічний склад та властивості електропровідної поливи, яка заявляється

Оксиди	Масовий вміст оксидів, мас. част. %					
	прототип	замежовий	1	2	3	замежовий
SiO ₂	34,15-36,08	34,73	33,3	31,37	28,4	25,1
Al ₂ O ₃	13,2-15,73	8,9	10,7	12,87	13,9	11,7
Fe ₂ O ₃	15,92-18,28	21,25	25,25	29,53	33,09	39,3
CaO	5,65-6,02	2,9	3,6	4,19	5,6	7,54
Na ₂ O+K ₂ O	7,67-8,6	-	-	-	-	-
B ₂ O ₃	12,8-15,06	6,6	5,7	4,97	4,0	3,3
MgO	4,09-4,29	5,8	4,5	3,6	3,1	2,6
TiO ₂	0,56-0,58	0,1	0,12	0,14	0,16	0,2
MnO	0,34-0,36	-	-	-	-	-
Na ₂ O	-	0,02	0,03	0,04	0,05	0,06
K ₂ O	-	3,0	2,3	1,51	1,3	1,0
Cr ₂ O ₃	-	4,6	3,9	2,32	1,9	1,5
CoO	-	12,1	10,6	9,46	8,5	7,7
Властивості:						
Температура варки, °С	1300	-	-	-	-	-
Температура випалу, °С	900-950	1050	1050	1050	1050	1050
Тривалість випалу, хвилин	240	45	45	45	45	45
ТКЛР10 ⁻⁶ град ⁻¹	5,84-6,17	5,06	4,92	4,62	4,46	5,7
Термостійкість, °С	200	250	250	250	250	250
Мікротвердість, Кг/см ²	630-660	650	665	710	660	645
Питомий об'ємний опір, Ом·м	3,6·10 ⁵ -5,2·10 ⁶	3,2·10 ³	1,2·10 ²	7,59·10 ²	3,6·10 ²	2,2·10 ⁴
Кислотостійкість, %	92-94	94	95	96	95	94
Лугостійкість, %	88-91	86	92	92	92	86
Колір	вишневий	чорний	чорний	чорний	чорний	чорний